

Seizoen '40-'45: Voetbal tijdens W.O.2

VOETBAL TIJDENS DE TWEEDE WERELDOORLOG. SEIZOEN '40-'45.

Populairder dan ooit tevoren

Veel mensen zijn verbaasd als ze horen dat er tijdens de oorlog werd gevoetbald. De oorlogsjaren worden vooral geassocieerd met onderdrukking, verzet, jodenvervolging, armoede en honger. En dat terwijl het voetbal in Nederland tijdens de oorlog populairder was dan ooit tevoren: tienduizenden Nederlanders sloten zich aan bij een sportvereniging en het publiek in de stadions verdubbelde.

Voetbal bood afleiding van de oorlogsellende.

Duitse maatregelen

Maar ook het voetbal werd getroffen door de maatregelen van de Duitse bezetters: joden mochten geen lid meer zijn van voetbalverenigingen, voetballers moesten naar Duitsland voor de Arbeidsinzet of doken onder, door de schaarste is het moeilijk om aan voetbalschoenen en ballen te komen, en ook in het stadion ging het luchtalarm af en werden razzias gehouden.

Verzetsmuseum Amsterdam/Martha Bakker,Liesbeth van der Horst, Gerard Mensink, Micha Peters.
29,5 x 21 cm. OBLONG-formaat. Paperback.

80 Pag. Rijk geïllustreerd.

Voorbeeld van de rijk geïllustreerde bladzijden waarin ook stukje historie van De Volewijckers een rol spelen.

Jan Hobby (middelste rij, eerste van rechts op de foto), jeugdlid van DWS uit Amsterdam

47

De Volewijckers – bekend als verzetsclub – kent zijn grootste bloeiperiode tijdens de oorlogsjaren. De voetbalclub promoveert in 1941 van de derde naar de eerste klasse, bereikt in 1943 de hoogste voetbalklasse en wordt in 1944 niet alleen afdelingskampioen, maar ook landskampioen, en stoot daarmee zijn grootste concurrent ADO van de troon.

Foto en karikatuur van Daan de Jongh, spits van De Volewijckers. De tekening is in 1944 gemaakt door Bob Uschi, die betrokken was bij verzetskrant Het Parool.

Foto rechts Kampioenswedstrijd De Volewijckers – Heerenveen, 29 mei 1944, met rechts spits Daan de Jongh.

Fanmail voor 'voetbalkampioen' Daan de Jongh.

Bertus Moehring van voetbalclub Blauw-Wit is een van de uitverkoren spelertjes die naar Heerenveen mogen. Ze logeren bij spelers van Heerenveen. Bertus logeert bij Jan Lenstra, de broer van de beroemde voetballer Abe Lenstra. Als ze zijn aangesterkt, wordt er weer gevoetbald. Bertus speelt een wedstrijd tegen het vierde jeugdelftal van Heerenveen. In een brief aan zijn ouders schrijft hij: 'We hebben die met 3-2 gewonnen en ik heb ook nog een goal gezet.'

Jan en Jeltje Lenstra met hun dochter Minnie voor de boerderij waar Bertus Moehring onderdak krijgt.

Als dank voor het onderbrengen van de jonge spelers schenken de Amsterdamse clubs vlak na de oorlog een tegeltafel aan voetbalclub Heerenveen. De Friese pleegouders krijgen er een afdruk van.

foto Eftal van voetbalclub De Volewijckers uit Amsterdam-Noord, die bekend wordt als verzetsclub.

De Volewijckers uit Amsterdam-Noord wordt bekend als verzetsclub. Dat komt vooral door de broers Gerben en **Douwe Wagenaar**. Gerben, linkshalf en aanvoerder, wordt een belangrijke leider van het verzet. Hij wordt door de Duitsers gezocht en kan daardoor niet meer voetballen. Onder leiding van zijn broer Douwe, die voorzitter is, laten De Volewijckers zien dat ze anti-Duits zijn. Op 3 augustus 1943 voetballen ze tegen VUC in oranje shirts in plaats van de groen-witte clubshirts.

Douwe vertelt: 'Meteen na de wedstrijd werd ik afgevoerd. (...) Na drie dagen kwam ik weer vrij.' De club regelt dat de voetballers niet in Duitsland hoeven te werken. Douwe: 'Een lid van ons werkte op het arbeidsbureau. Als jongens van ons dreigden te worden opgeroepen voor de Arbeidsinzet zette hij ze in de kaartenbak naar achteren.' Trainer Jaap van der Leek herinnert zich dat na een wedstrijd tegen ADO in 1944 een jongen de kleedkamer binnenkwam. 'Er was een plotselinge razzia en hij was bang opgepakt te worden. We hebben hem toen via de wasmand in veiligheid gebracht.'

'Er was vrijwel geen georganiseerd verzet tegen de Duitse maatregelen in het voetbal. Wel waren er individuele voetballers die zich aansloten bij het verzet, zoals mijn vader, voetballer bij SC Varsseveld. Hij werkte als hoofd van het distributiekantoor. Zo heeft hij honderden onderduikers van voedselbonnen kunnen voorzien.'

Guus Hiddink, trainer

'Mijn vader was tijdens de oorlog een van de oprichters van Sportclub Emmeloord. De eerste bal werd gekocht voor vijf pond boter die toen op de bon was. Hij was ook materiaalman van de club. Na de wedstrijd werden de ballen te drogen gehangen aan het plafond boven de kachel. Het kwam regelmatig voor dat een bal lek was. De binnenbal werd er dan uitgehaald, gerepareerd, teruggestopt en weer opgepompt. Ook werd de buitenbal genaaid als het stiksel kapot was.'

Guus Avis, Emmeloord

Sportjournalist Ed van Opzeeland herinnert zich nog goed hoe hij als kind voetbalde met 'die loodzware bal met zijn irritante altijd uitstekende veter die zo vaak in je ogen kwam'.

'Er was bijna niets te koop. Als bal gebruikten we opgeblazen varkensblazen, die we haalden bij slagerij Keuning. Pas een paar jaar na de bevrijding speelden we met een echte leren bal met veters.'

Thom Mercuur, Heerenveen

